

28.02.2013
750

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Erken yaşta evlilikler ülkemizde özellikle kız çocukları için çok ciddi hak ihlallerini de beraberinde getiren, ataerkil ve geleneksel toplum yapımızın meşrulaştırdığı ve normal bir durummuş gibi gösterdiği, toplum yapısını da bozan çok önemli bir olgudur. Erken yaşta evlilik yasal olmadığından, kayıt dışı olmakta, resmi istatistiklerde takip edilememekte ve sorunun büyüklüğü anlaşılamamaktadır. Erken yaşta evlendirilen kız çocuklarının, yaşama hakkı, eğitim ve gelişim hakkı kısıtlanmakta; erken ve sık gebelik yüzünden, anne ve çocuk ölüm riski artırmaktadır. Erken yaşta evliliğin, özellikle kız çocuklarının bedeninde yarattığı zararların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi; erken yaşta evliliğin sebeplerinin belirlenmesi; çocuk gelin sorununa yönelik farkındalık yaratmak; çocuk gelin sorununun boyutunun ortaya çıkarılması; toplumun erken yaşta evliliği meşrulaştıran bakış açısının değiştirilmesi ve sorunun çözümüne yönelik gerekli politikaların tespiti amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 25.02.2013

Saygılarımızla.

Dr. Sorun

İst. Mu.
S. İ. A. A. A.

Veli A. A. A.
meleke m.

M. SERDAR SOYDAN
canakkale m.

Canan Y. A. A.
T. A. A. m.

Ş. MET TOPRAK
Afyonkarahisar

Ö. A. A.

S. A. A. A.
M. A. A. m.

M. A. A. A.
M. A. A. m.

Av. Ayşe Nedret AKOVA

Balıkesir Milletvekili

M. A. A. A. A.
S. A. A. m.

K. A. A. A. A.

İ. A. A. A. A.
S. A. A. m.

R. A. A.

D. A. A. A.
A. A. A. m.

[illegible]

GEREKÇE

Erken yaşta evlilikler ülkemizde özellikle kız çocukları için çok ciddi hak ihlallerini de beraberinde getiren, ataerkil ve geleneksel toplum yapımızın meşrulaştırdığı ve normal bir durummuş gibi gösterdiği, toplum yapısını da bozan çok önemli bir olgudur. Erken yaşta evlilik yasal olmadığından, kayıt dışı olmakta, resmi istatistiklerde takip edilememekte ve sorunun büyüklüğü anlaşılamamaktadır.

Erken yaşta evlendirilen kız çocuklarının, yaşama hakkı, eğitim ve gelişim hakkı kısıtlanmakta; erken ve sık gebelik yüzünden, anne ve çocuk ölüm riski artırmaktadır. Çocuk gelinler ailelerinden ve arkadaşlarından koparılıp, çocukluklarını kaybetmekte; ev içi şiddete maruz kalmakta; gelişimleri bozulup, eğitimsel, sosyal ve mesleki alanda hiçbir fırsat elde edememektedirler. Çocuk gelinlerin evlilikleri kayıt dışı olduğundan, kanuni teminattan ve mülkiyet hakkı gibi birçok yasal haklardan yoksun kalmaktadırlar.

Medeni Kanun'un 124 üncü maddesine göre, "Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir." Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü verilerine göre, yaşı küçük olduğu için resmi nikah kıyılmayan çocuklarını evlendirmek isteyen aileler, 2009 yılında 2423 dava, 2010 yılında 2375 dava, 2011 yılında 2101 dava, yaş küçüklüğüne dayalı "evlenmeye izin" davası açmışlardır. Evlendirilmek istenen çocukların evliliğin anlam ve önemini kavrayacak psikolojik ve fiziksel durumda olup olmadığı ise üzerinde önemle durulması gereken hassas bir konudur.

Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye göre 1 inci maddesine göre "on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır". Türkiye'nin 1985 yılından bu yana taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme'nin 16 ncı maddesine göre, "Çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesi hiçbir şekilde yasal sayılmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için, yasama dahil gerekli tüm önlemler alınacaktır."

Yasal düzenlemelere rağmen, çocuk yaşta evliliği meşru ve ahlaki gören toplumsal zihniyette değişiklik sağlanmadıkça, çocukların haklarının ihlali sorunu devam edecektir. Eğitim kurumlarında toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, insan hakları, kız çocukların eğitim alma ve sağlıklı yaşama hakkı, aile planlaması, üreme sağlığı gibi konularda özel eğitimler ile farkındalık yaratılmadıkça erken yaşta evlilik toplumsal bir yara olarak büyüyecektir.

Türkiye'nin taraf olduğu gerek uluslararası sözleşmeler gerek ulusal yasal mevzuattaki düzenlemeler, erken yaşta evlilik sorununu çözmek için yeterli olmamaktadır. Her yıl binlerce açılan yaş küçüklüğüne dayalı evlenme izni davaları ve her gün haberlerde okunan çocuk gelin intiharı, cinayeti, hamileliliğı olayları bu sorunun boyutunun bir kısmını göstermektedir. Çocuk gelinlerin babası, dedesi yaşında kişilerle başlık parası için evlendirilmesi, evden bir boğaz eksilsin diye kuma olarak verilmesi, çocuk yaşta baskı ve şiddete maruz kalması, çocuk yaşta doğum yaparken sorunun fark edilmesi haberleri yazılı ve görsel basında her gün yer almaktadır. Erken yaşta evliliğı meşrulaştıran ataerkil ve geleneksel toplum, bu durumu sorun olarak görmedikçe, sorunun boyutunun belirlenmesi ve çözümü kolay olmayacaktır. Halen ülkemizde yapılan her dört evlikten birinin, bazı bölgelerimizde ise her üç evlilikten birinin çocuk evliliğı olduğu bazı araştırmalar sonucu dile getirilmektedir.

Erken yaşta evliliğın, özellikle kız çocuklarının bedeninde yarattığı zararların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi; erken yaşta evliliğın sebeplerinin belirlenmesi; çocuk gelin sorununa yönelik farkındalık yaratmak; çocuk gelin sorununun boyutunun ortaya çıkarılması; toplumun erken yaşta evliliğı meşrulaştıran bakış açısının değiştirilmesi ve sorunun çözümüne yönelik gerekli politikaların tespiti amacıyla bir Meclis araştırmasına ihtiyaç duyulmaktadır.